

תולדות האימפריה העוסמאנית

סמסטר ב' תשפ"ה, ימי ה', 12 – 14, גילמן 144 אולם אתינגר

פרופ' מירי שפר-מוסזון

טלפון: 640-7060; דוא"ל: shefer@tauex.tau.ac.il; שעת קבלה: ימי ג', 9 – 10; גילמן 427

עוזר ההוראה: מר עמית שמואלי

דוא"ל: amitshmoueli@mail.tau.ac.il; שעת קבלה: ימי ה', שעות 14:00-15:00, גילמן 453

שיעור זה מציג את תולדות המדינה העוסמאנית מראשית ימיה במאה ה-14, דרך הפיכתה לאימפריה ועד להקמת הרפובליקה התורכית ב-1923. ננתח מוסדות, אישים, אירועים, מבנים כלכליים, ודפוסי תרבות וחברה שיסבירו את קיומה של המדינה העוסמאנית לאורך 600 שנה ואת התמוטטותה בראשית המאה ה-20. נבין את המציאות העוסמאנית במונחי המקום והזמן של האנשים שיצרו את ההיסטוריה הזו. נקדיש תשומת לב רבה גם לאופן שבו היסטוריה עוסמאנית נחקרת באקדמיה ונזכרת בציבור הרחב בעשרות המדינות שקמו על שרידיה של האימפריה ברחבי אירופה, אסיה ואפריקה. בתום הקורס יבנו הסטודנטים את אבני הדרך העיקריות בהיסטוריה עוסמאנית, יכירו את המקורות העיקריים לחקר האימפריה העוסמאנית, ויתמצאו בתיזות האקדמיות המובילות בתחום במאות ה-20-21.

מאפייני הקורס

- השיעורים נלמדים באופן פרונטלי. הקלטות השיעורים יעמדו לרשות הסטודנטים במהלך השבוע שלאחר כל מפגש. למילואימניקים ההקלטות יהיו זמינות לאורך הסמסטר.
- בהרצאות ישולבו קטעי וידאו מסדרות דרמה תורכיות תקופתיות, לצורך המחשת רוח המקום והזמן הנלמדים, כפי שהם מוצגים בפרשנות תורכית מודרנית של המאה ה-21. תתקיים גם פעילות מסוג "הכרעה היסטורית", שבמסגרתה יתבקשו הסטודנטים להיכנס לנעליהן של דמויות היסטוריות ולקבל החלטות בנקודות מפתח של האירועים הנלמדים. פעילויות אלו נועדו להעשיר את ההוראה הפרונטלית ולגוון את חוויית הלמידה.
- את ההרצאות מלוות מצגות, שיועלו לאתר הקורס מבעוד מועד. אתם מוזמנים להגיע עם עותק מודפס, ואם אתם מגיעים עם מחשב נייד / טאבלט, תוכלו לפתוח את המצגת במכשיר שלכם. כאשר המצגת זמינה בשיעור, תוכלו להתרכז יותר בהקשבה לתוכן ההרצאה.
- סטודנטים מוזמנים להעלות לפורום במודל סיכומי שיעורים שייבדקו על-ידי המרצה ויתוקנו לפי הצורך. לאור השינויים בקורס משנה לשנה, סיכומים משנים קודמות הם בעלי תועלת מסוימת בלבד.
- פעילויות נוספות לשיעורים:

* מפגש היכרות יקדים את השיעור הראשון הרשמי ויתקיים בזום ביום א', 12 באפריל, בשעה 19:30; הלינק ב-Moodle. המפגש משותף לשני המבואות "אימפריה עוסמאנית" ו"תולדות העמים המוסלמים" והוא יוקדש להסברים על הקורס ומטלותיו. אנחנו ממליצים להצטרף בזמן אמת כדי לוודא שמאפייני הקורס ודרישותיו מובנים לכם.

* סיור לימודי ליפו העוסמאנית ולאיזור הירקון בתקופת מלחמת העולם הראשונה יתקיים ביום א', ה-31 במאי. מידע נוסף יתפרסם בהמשך.

מבנה הציון

- לאורך הסמסטר יתקיימו תרגילים (35%). התרגיל הראשון, התמצאות במרחב הגיאוגרפי העוסמאני הוא תרגיל חובה ומשקלו 5% מהציון הסופי. ארבעה תרגילים נוספים יהיו עבודה ביקורתית עם כלי בינה מלאכותית בהקשר של ההיסטוריה העוסמאנית. משקל כל אחד מהתרגילים הללו 10% מן הציון הסופי, ובסך הכול ניתן לצבור באמצעותם עד 30%, כלומר הסטודנטים יכולים לבחור שלושה תרגילים מתוך ארבע אפשרויות. ההערכה של התרגילים תיעשה במתכונת של 'עובר/לא עובר'. ההמלצה שלנו היא להשלים את כל ארבעת התרגילים כדי להפנים את החומר ולמצות את פוטנציאל הצבירה של נקודות בחלק זה של הקורס. פירוט מלא של התרגילים ולוחות הזמנים המחייבים מפורסם ב-Moodle.
- בסיום הקורס יתקיים מבחן רב-ברירה (65%). המבחן יכלול את ההרצאות ואת חומרי הקריאה. הסברים על המבחן מצויים באתר הקורס. ציון חיובי במבחן הוא תנאי להשלמת הקורס.

* בונוס של 5 נקודות לציון המבחן יינתן לסטודנטים שיציעו שאלות למבחן הסופי. עיינו בהנחיות המפורטות ב-Moodle כדי להבין את הדרישות לקבלת הבונוס. **מספר שאלות שיוצגו בידי הסטודנטים ייכנסו לשאלונים של מועדי א' ו-ב'.**

נושאי המפגשים

- **מפגש 1:** "לידתה של תורכיה": הגעת התורכים לחופי הים התיכון ואנטוליה הטרנס-עוסמאנית, מאות 10 - 13 באפריל

דָּדָה קוֹרְקוּט: אפוס טורקי. תרגום: יואל שלום פרץ. ירושלים, תשפ"ב / 2022. "אגדה שישית: סיפורו של קן טורלי, בנו של קנלי קוג'ה", 129 – 148.

- **מפגש 2:** משבטים תורכים לשבט העוסמאני באנטוליה במחצית הראשונה של המאה ה-14 23 באפריל

Lindner, Rudi P. *Nomads and Ottomans in Medieval Anatolia*. Bloomington, 1983. P. 37.

- **מפגש 3:** המדינה העוסמאנית מאמצע המאה ה-14 עד כיבוש קונסטנטינופול 30 באפריל

- **מפגש 4:** האימפריה העוסמאנית ואסתבול מאמצע המאה ה-15 ועד אמצע המאה ה-16 7 במאי

Inalcik, H. "Istanbul: An Islamic City." *Journal of Islamic Studies* 1 (1990), 1-23.

- **מפגשים 5-6:** האימפריה והעולמות מסביב לה, מזרח ומערב

* המזרח התיכון ועולם האסלאם מסוף המאה ה-15 ועד אמצע המאה ה-16 14 במאי

* "הקונצרט של אירופה" 28 במאי

- **מפגש 7:** האימפריה העוסמאנית השנייה? סוף המאה ה-16 והמאה ה-17 4 ביוני

- **מפגש 8:** זהויות חדשות, קבוצות חדשות: המאות ה-17 וה-18 11 ביוני

Toledano, Ehud R. "The Emergence of Ottoman-Local Elites (1700–1900): A Framework for Research," in Moshe Ma'oz and Ilan Pappé, ed. *Middle Eastern Politics and Ideas: A History from Within*. London: I.B. Tauris, 1997. 145–62.

- **מפגש 9:** רפורמות ישנות וחדשות מסוף המאה ה-18 ועד מחמוד ה-2 18 ביוני

- **מפגש 10:** התנזימאט 25 ביוני

Findley, Carter Vaughn. "The Tanzimat," in Reşat Kasaba, ed. *The Cambridge History of Turkey*. Vol. 4: *Turkey in the Modern World*. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. 11-37.

- **מפגש 11:** התקופה החמידית 2 ביולי

- **מפגש 12:** המאה ה-20 העוסמאנית ומלחמת העולם הראשונה: סופר של אימפריה, סופה של זהות 7 ביולי